

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ

ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')

ΔΕΥΤΕΡΑ, 18 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ & ΣΧΟΛΙΑ

ΑΣΚΗΣΗ Α₁.

Ενδεικτική Απάντηση

Το επιστημονικό άρθρο του Β. Λαμπρινουδάκη αναφέρεται στη σημασία των αρχαίων θεάτρων και βουλευτηρίων και στην αναγκαιότητα ανάδειξης και προστασίας τους, καθώς αποτύπωσαν στον χώρο τη δημοκρατική συνείδηση της αρχαιότητας, φιλοξένησαν και συνεχίζουν να φιλοξενούν εκδηλώσεις γνήσιας ψυχαγωγίας και πολιτισμού και με το πλήθος τους στην περιοχή μας έγιναν αφορμή για σύγχρονες χρήσεις τους που ικανοποιούν το αίτημα για τη σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν. Ο αρθρογράφος μάλιστα θεωρεί πως οι φθορές που έχουν υποστεί, δεν πρέπει να σταθούν εμπόδιο στην αξιοποίησή τους, αφού έτσι εξασφαλίζεται η εξοικείωση της κοινωνίας με τα μνημεία και το πολιτιστικό της παρελθόν. Προτείνει μάλιστα για την επιτυχία αυτού του στόχου τη λεπτομερή καταγραφή της κατάστασης των μνημείων και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την ανάδειξη και την προστασία τους. (128 λέξεις)

Σχολιασμός

Το κείμενο του καθηγητή Βασίλη Λαμπρινουδάκη (ανακτήθηκε από http://www.diazoma.gr/600-Stuff-80-Publications/PDF-01/3dbook_09.swf) αποτελεί μία επιτυχημένη επιλογή εκ μέρους της επιτροπής των Εξετάσεων για τρεις, κατά τη γνώμη μου, λόγους:

- 1) Παρ' ότι δεν προκαλεί ιδιαίτερα προβλήματα κατανόησης, ελέγχει σημαντικές αναγνωστικές ικανότητες των μαθητών όπως της «απαλοιφής» (ως ιδιαίτερα πυκνογραμμένο είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδοθεί περιληπτικά στο όριο των 100 έως 120 λέξεων) και της «σύνθεσης» (τα νοήματα επεκτείνονται και ολοκληρώνονται έξω από τα όρια μίας και μόνης παραγράφου).
- 2) Προσφέρει μία ενδιαφέρουσα βάση για την ανάπτυξη του προβληματισμού των μαθητών στη δική τους παραγωγή λόγου και, ίσως, τη μόνη ευκαιρία να ξεφύγουν από τη «φροντιστηριακή μανιέρα» που δυστυχώς θα κυριαρχήσει στη συντριπτική πλειονότητα των γραπτών.
- 3) Ξεφεύγει από το «δύστροπο» στη μορφή και το περιεχόμενο «παραδοσιακό» δοκίμιο της δεκαετίας του '60, που είναι προφανώς ξένο και αδιάφορο για τους μαθητές του 2015. Ας μην ξεχνάμε πως η βασική παθολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας σχετίζεται με την αδυναμία να συνδεθεί η διδασκαλία και η αξιολόγηση με τα πραγματικά ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του μέσου σημερινού μαθητή.

ΑΣΚΗΣΗ Β₁.

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

α - Σωστό

β - Λάθος

γ - Λάθος

δ - Λάθος

ε - Σωστό

Σχολιασμός

Πρωτότυπη επιλογή της επιτροπής, που απάλλαξε τους υποψηφίους από το άγχος της δυσκολότερης, κατά τη γνώμη τους, άσκησης. Η επιλογή του κλειστού τύπου δεν ήταν άστοχη, το πρόβλημα όμως είναι πως η ερώτηση αυτή «κατανόησης» του κειμένου θα μπορούσε να απαντηθεί σωστά ακόμα και από κάποιον που δεν είχε καν διαβάσει το κείμενο!

ΑΣΚΗΣΗ Β₂. [α]

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

- i. Διαίρεση «όλων των μνημείων» σε «πολύ ή λιγότερο γνωστά», «εντοπισμένα αλλά μη ερευνημένα» και «γνωστά μόνο από αρχαίες μαρτυρίες».
- ii. Αίτιο («η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών») - αποτέλεσμα («θα προσφέρει ένα εργαλείο...»).

Σχολιασμός

Η άσκηση αυτή ανοίγει ξανά τη συζήτηση σχετικά με το τι ακριβώς ονομάζουμε «ανάπτυξη παραγράφου». Αν, λοιπόν, συμφωνήσουμε πως κάθε παράγραφος επιτελεί έναν σκοπό τον οποίο οι λεπτομέρειες, με τον τρόπο που αναπτύσσονται, υπηρετούν, τότε είναι προφανές πως στην παράγραφο αυτή δεν υπάρχει καμία διαίρεση, κανένα αίτιο - αποτέλεσμα, παρά μόνον «παραδείγματα», με τα οποία δίνεται έμφαση στο «όλων» των μνημείων και περιγράφονται δράσεις ορθής διαχείρισης των ιστορικών χώρων θέασης και ακρόασης.

ΑΣΚΗΣΗ Β₂. [β]

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

«Πρώτα απ' όλα»: αρχικά, καταρχάς, πρώτα-πρώτα, κ.ά. «παράλληλα»: ταυτόχρονα, συγχρόνως. «εξάλλου»: άλλωστε

Σχολιασμός

Άλλη μια άσκηση που αποδεικνύει πόσο μηχανιστικός είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα μέλη της Επιτροπής το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Και σε αυτή την περίπτωση είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιληφθεί κανείς ποια αναγνωστική ικανότητα των μαθητών αξιολογείτε. Άραγε, χρειάζεται να διαβάσω το κείμενο για να αντικαταστήσω τις λέξεις αυτές με άλλες; Αν όχι, μήπως πρόκειται απλώς για άσκηση συνωνύμων; Θεωρώ, επίσης, πως η τελευταία παράγραφος του κειμένου είναι επιλογική (αναφέρεται στη μεταβατική 6η παράγραφο,

ανακεφαλαιώνοντας τη 2η ενότητα του κειμένου), επομένως οι βαθμολογητές θα έπρεπε να δεχθούν το «εξάλλου» όχι ως συζευτικό, αλλά ως συμπερασματικό και να δεχθούν απαντήσεις όπως «επομένως», «συνεπώς» κτλ.

ΑΣΚΗΣΗ Β₃.

Ενδεικτική απάντηση

α)

«εκτυλίσσεται»: διαδραματίζεται, αναπτύσσεται, εξελίσσεται, ξετυλίγεται, ξεδιπλώνεται κ.ά.

«κατάλοιπα»: απομεινάρια, υπολείμματα, λείψανα κ.ά.

«επιδίωξη»: σκοπός, στόχος, φιλοδοξία κ.ά.

«προσέγγισης»: πλησιάσματος, προσπέλασης, πραγμάτευσης, εξέτασης κ.ά.

«ολοκληρωμένη»: πλήρης, συνολική, άρτια, ακέραιη, τελειωμένη κ.ά.

β)

«αναπτυσσόταν»: υποβαθμιζόταν, συρρικνωνόταν, συμπτυσσόταν κ.ά.

«δράση»: αδράνεια, απραξία κ.ά.

«ερευνημένων»: ανεξερεύνητων, αδιερεύνητων κ.ά.

«γνωρίζουμε»: αγνοούμε.

«ανάδειξης»: απόκρυψης, υποβάθμισης, υστέρησης, αποτυχίας, στασιμότητας κ.ά.

Σχολιασμός

Σε συνέχεια του προηγούμενου σχολίου: θεωρητικά οι λεξιλογικές ασκήσεις δε θα έπρεπε να αξιολογούν την ικανότητα του μαθητή να διερευνά την επίδραση του λεξιλογίου στην παραγωγή του νοήματος; Η μηχανιστική αυτή άσκηση ανταποκρίνεται στους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών;

ΑΣΚΗΣΗ Β₄. [α]

Ενδεικτική απάντηση

Πρόσθεση σχολίου - επεξήγηση.

Σχολιασμός

Άλλη μία άσκηση «φροντιστηριακής κατασκευής και προελεύσεως» που (αν λάβει κανείς υπόψη την ενδεικτική απάντηση της ΚΕΕ) δεν απαιτεί καν την ανάγνωση του κειμένου.

ΑΣΚΗΣΗ Β₄. [β]

Ενδεικτική απάντηση

γ' ενικό & πληθυντικό πρόσωπο («αποτελούν», «εκφράζουν», «θα δημιουργήσει» κ.ά.): αυξάνει την πληροφορικότητα και την αντικειμενικότητα ενός επιχειρηματολογικού κειμένου.

Σχολιασμός

Η μόνη άσκηση του β' μέρους που σχετίζεται ουσιαστικά με το κείμενο. Παρ' ότι και εδώ οι υποψήφιοι θα απαντήσουν μηχανιστικά και οι βαθμολογητές θα το αποδεχθούν αδιαμαρτύρητα...

ΑΣΚΗΣΗ Γ₁.

Ενδεικτική απάντηση

Προσφώνηση: Αγαπητοί συνδημότες

1η παράγραφος (πρόλογος):

- 1) Καλωσόρισμα - ευχαριστίες - παρουσίαση της περίπτωσης επικοινωνίας (ημερίδα του Δήμου...)
- 2) Επιβεβαίωση του Δ1: η Ελλάδα χώρα με μακραίωνη ιστορία ⇒ μνημεία όλων των περιόδων διάσπαρτα στη χώρα.
- 3) Σκοπός - σύνδεση με Ζ1: οι Έλληνες οφείλουμε να γνωρίσουμε τα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς η σημασία τους είναι τεράστια.

2η παράγραφος (Ζ1 - Α'): Σημασία για το άτομο

- 1) Γνώση του παρελθόντος.
- 2) Αισθητική καλλιέργεια.
- 3) Πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες, επιστήμονες κτλ.

3η παράγραφος (Ζ1 - Β'): Σημασία για την κοινωνία

- 1) Συνειδητοποίηση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας του λαού μας

2) Προβολή της χώρας στο εξωτερικό.

4η παράγραφος (μεταβατική):

- 1) Συμπέρασμα: πολύ μεγάλη η αξία των μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
- 2) Επιβεβαίωση Δ2: οι πολίτες και ειδικά οι νέοι επί το πλείστον αδιαφορούν (δεν τα επισκέπτονται, δεν απολαμβάνουν τις επισκέψεις, τα καταστρέφουν κτλ.).
- 3) Σύνδεση με Ζ2: Πρέπει να υιοθετηθούν δράσεις ώστε να υπάρξει εξοικείωση με αυτά.

5η παράγραφος (Ζ2 - Α'): Εκπαίδευση

- 1) Επαναπροσδιορισμός των μεθόδων διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας.
- 2) Χρήση νέων τεχνολογιών για την προσέγγιση του παρελθόντος.
- 3) Οργανωμένες επισκέψεις στα μνημεία.
- 4) Υιοθέτηση μνημείων.

6η παράγραφος (Ζ2 - Β'): Κοινωνία

- 1) Οικογένεια: επισκέψεις στα μνημεία.
- 2) Πολιτεία - τοπική αυτοδιοίκηση: προστασία και ανάδειξη των μνημείων, διοργάνωση εκδηλώσεων στους χώρους των μνημείων.

7η παράγραφος (επίλογος):

- 1) Συμπέρασμα: η πολιτιστική κληρονομιά ενός λαού δεν αποτελεί μουσειακό είδος, αλλά ευκαιρία για στοχασμό και πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.

2) Επιλογική αναφορά στον σκοπό: η κοινωνία και η πολιτεία οφείλουν να προστατεύουν και να αναδεικνύουν τα ζωντανά σύμβολα του παρελθόντος μας, τα μνημεία.

Επιφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Σχολιασμός

Επιτέλους ... τα μνημεία! Το θέμα της παραγωγής λόγου θα μπορούσε να ανταποκριθεί στον στόχο του όσον αφορά το περιεχόμενο (αξιολόγηση του δημιουργικού προβληματισμού των υποψηφίων επιστημόνων γύρω από ένα θέμα γενικού ενδιαφέροντος), μόνον κάτω από δύο προϋποθέσεις: είτε η Επιτροπή θα καθοδηγούσε με τη διατύπωση τους μαθητές στην ανάπτυξη διαλόγου με το συγκεκριμένο κείμενο του Β. Λαμπρινουδάκη είτε οι βαθμολογητές θα αξιολογούσαν αρνητικά την αναπαραγωγή των φροντιστηριακών σχεδιαγραμμάτων (όπως το δικό μου στις ενδεικτικές απαντήσεις...). Επειδή όμως και τα δύο ενδεχόμενα αποκλείονται...

Εν κατακλείδι...

Ισορροπημένο διαγώνισμα: δεν προκάλεσε τους μαθητές και τους γονείς, τους δημοσιογράφους και τους φιλολογούντες, την κοινή γνώμη, τον μέσο Έλληνα, αλλά δεν πρόσθεσε και τίποτα καινούργιο σε ένα αντικείμενο που προσδοκά την αλλαγή για να μην πεθάνει.